

9. Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

2002. aasta on sotsiaal- ja tervishoiuosakonnale olnud stabiilne ja suurte muutusteta. Alustati Koeru Hooldekodu ümberkujundamist sihtasutuseks, mille peamine eesmärk on laiendada hooldekodu poolt pakutavaid teenuseid. Sihtasutuse eesmärgiks on sotsiaalsetesse riskirühmadesse kuuluvate inimeste elukvaliteedi tõstmine sotsiaalhoolekandeteenuste ja hooldusraviteenuste pakkumise kaudu ning muude võimalustest tulenevate teenuste pakkumine (nt lasteaedade ja koolide toitlustamine, transpordi-, pesupesemis- jne teenused).

Traditsiooniliselt toimus detsembris aasta parima tervishoiu- ja sotsiaaltöötaja valimine. 2002. aastal said maavanema tänukirja silmapaistva töö eest tervishoiuvaldkonnas Ambla valla perearst **Viiu Paljak** ja sotsiaalvaldkonnas Paide Linnavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja **Jaanus Seema**.

Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna kaudu toimub riigieelarvest finantseeritavate sotsiaalteenuste rahastamine.

Enne 01.01.1993 üldhooldekodusse (Järvamaal Koeru Hooldekodusse) elama asunud täisealiste hoolekandeks oli 2002. aastal, arvestusega 36 927 krooni ühe isiku kohta aastas, Järvamaale eraldatud 1 207 610 krooni.

Proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite soetamiseks puuetega inimestele sõlmib maavalitsus abivahendite firmadega lepingu ning kompenseerib osaliselt abivahendite maksumuse inimesele vastavalt sotsiaalministri poolt kehtestatud korrale.

Laste riiklikuks hoolekandeks eraldatud vahenditest finantseeritakse Järvamaa lastekodudes (Järvamaa Lasteabikeskuses ja Koeru valla pere- lastekodus) olevate vanemliku hoolitsuseta laste ülalpidamiskulud. Samuti finantseeritakse laste

riiklikust hoolekandekuludest puuetega laste rehabilitatsiooniplaanide koostamine ning rahaliste vahendite olemasolu korral rehabilitatsiooniteenused puuetega lastele.

Psüühiliste erivajadustega inimeste riikliku hoolekande kuludest finantseeritakse erinevaid teenuseid psüühilise erivajadusega täiskasvanutele. Järvamaal on sõlmitud lepingud igapäevaelu toetamise (päevase tegevuse pakkumine päevakeskustes), toetatud elamise (majutamine väikeses majutusüksuses koos teiste analoogsete probleemidega inimestega), töötamise toetamise (tööandja toetamine erivajadustega inimeste tööerakendamisel ja töökoha ning töötingimuste kohandamisel inimese vajadustele vastavaks) ja ööpäevaringse hooldamise (psüühiliste erivajadustega inimeste ülalpidamiskulud Järvamaal Koeru Hooldekodus) finantseerimiseks.

Riiklikest programmidest "Preventiivne töö sotsiaalsektoris" ja "Avahoolduse rakendamine" finantseerimiseks sõlmib maavalitsus lepingud omavalitsuste ja kolmanda sektoriga esitatud projektide rahastamiseks ja elluviimiseks.

Toimetulekutoetust makstakse omavalitsustes inimestele, kes erinevatel põhjustel vajavad igapäevaeluga toimetulekuks rahalist toetust. Toimetulekutoetuse maksmise aruandlus ja järelevalve on üks sotsiaal- ja tervishoiuosakonna tööülesannetest.

Tervishoiu poolel riigieelarvelisi vahendeid alates 2002. aastast sotsiaal- ja tervishoiuosakonna kaudu ei eraldata. Osakonna peamiseks ülesanneteks tervishoiu alal on statistilise aruandluse kogumine perearstidelt, maakonna koondite koostamine ja edastamine Sotsiaalministeeriumile. Lisaks eeltoodule toimub osakonna kaudu tervisedendustöö koordineerimine maakonnas.

9.1. Sotsiaalhoolekanne

Toimetulekutoetus

Omavalitsustelt laekunud aruannete põhjal arvestati 2002. aastal toimetulekutoetuse vahenditest toetusteks 8 645 906 krooni. Toimetulekutoetuse vahenditest arvestati toimetulekupiiri kindlustamiseks 7 514 763 krooni ja muudeks sotsiaaltoetusteks 1 131 143 krooni.

Toimetulekutoetuse vahenditest rahuldati 2002. aastal kokku 11660 taotlust, 9938 toimetulekupiiri tagamiseks ja 1722 taotlust täiendava sotsiaaltoetuse maksmiseks. Toetust arvestati kokku 2939 perele, 1826 perele toimetulekupiiri tagamiseks ja 1548 perele täiendavaks sotsiaalabiks.

Arvestuslik toimetulekutoetus (toimetuleku-
piiri tagamiseks) ühe rahuldatud taotluse kohta oli
756 krooni, ühe toetust saanud pere kohta 4115
krooni ja ühe elaniku kohta 185 krooni.

Arvestuslikult sai üks toetust saanud pere toime-
tulekutoetust (toimetulekupiiri tagamiseks) aasta

jooksul keskmiselt 5,4 korda.

Tabel 1 kajastab toimetulekutoetuse rahaliste va-
hendite kasutamist omavalitsuste lõikes 2002. a.

Tabel 2 kajastab 2002. aastal toimetulekutoe-
tuste (toimetulekupiiri tagamiseks) saajaid pere-
tüübi järgi.

• Tabel 1. Toimetulekutoetuste rahaliste vahendite kasutamine 2002. a.

	Toimetulekutoetus toimetulekupiiri tagamiseks	sellest eluaseme- kulude katteks	Eluasemekulude osa toimetuleku- toetusest (%)	Rahuldatud taotluste arv	Toetust saanud perekondade arv	Arvestuslik toimetulekutoetus (kr)			Täiendav sotsiaaltoetus	Rahuldatud taotlused	Toetust saanud perekondade arv
						ühe rahulda- tud taotluse kohta (kr.)	ühe toetust saanud pere kohta	ühe elaniku kohta (kr)			
Albu vald	256737	15344	6,0	443	113	580	2272	165	49 302	58	58
Ambla vald	244188	30315	12,4	301	49	811	4983	94	99 798	106	104
Imavere vald	28129	738	2,6	52	21	541	1339	26	77 533	92	67
Järva-Jaani vald	226327	9836	4,3	352	49	643	4619	114	30 673	117	117
Kabala vald	331782	10973	3,3	572	69	580	4808	290	9 800	10	10
Kareda vald	62297	1374	2,2	102	17	611	3665	67	7 000	10	10
Koeru vald	523966	22650	4,3	730	103	718	5087	201	82 666	106	87
Koigi vald	85557	11432	13,4	123	29	696	2950	69	0	0	0
Lehtse vald	292909	33153	11,3	407	66	720	4438	170	83 938	111	94
Oisu vald	119314	2669	2,2	229	88	521	1356	81	0	0	0
Paide linn	2690328	679817	25,3	3112	598	865	4499	279	489 672	601	580
Paide vald	135021	18229	13,5	208	33	649	4092	70	60 530	77	75
Roosna-Alliku vald	329983	11676	3,5	475	92	695	3587	228	22 163	33	30
Türi linn	1689995	472866	28,0	2151	318	786	5314	246	0	0	0
Türi vald	387932	25692	6,6	548	151	708	2569	144	118 068	401	316
Väätsa vald	110298	40284	36,5	133	30	829	3677	69	0	0	0
Kokku	7 514 763	1 387 048	18,5	9938	1826	756	4115	185	1 131 143	1722	1 548

• Tabel 2. Toimetulekutoetuste (toimetulekupiiri tagamiseks) saajad peretüübi järgi 2002. a.

Peretüüp	Taotluste arv	Perede arv
pensionäripere	722	234
üliõpilaspere	1016	147
tööd mitteomava isikuga pere	6434	1091
sh. töötü abiraha saajaga pere	3653	734
sh. mittetöötava töötisijaga, pikaajalise töötuga pere	2781	357
lapsega pere	3927	823
puudega isikuga pere	548	129
muud	220	58

Psüühiliste erivajadustega inimeste riiklik hoolekanne

2002. a. osutati Järvamaa kolmes hoolekande-
asutuses (Koeru Hooldekodu, Paide Päevakeskus,
Türi Päevakeskus) nelja erinevat psüühiliste eri-

vajadustega inimestele osutatavat riiklikku tee-
nust kogusummas 3 150 170 krooni.

Psüühiliste erivajadustega inimeste riikliku hoo-
lekande teenuste osutajad ja teenuste mahud on
toodud tabelis 3.

• Tabel 3. Erivajadustega inimeste riikliku hoolekande teenuste osutajad ja teenuste mahud 2002. a.

Asutuse nimetus	Teenuse nimetus ja mahud	Isikute arv kokku	Toetatud elamine	Töötamise toetamine	Igapäeva- toetamine	Õöpäevaringne hooldamine	Rahalised vahendid
Koeru Hooldekodu		95	10	10		85	2 634 170
Järvamaa Lasteabikeskuse päevakeskus		21	6		20		273 600
Türi Päevakeskus		20	4		20		242 400
KOKKU teenuste mahud		136	20	10	40	85	3 150 170

Soodustingimustel eraldatavad tehnilised abivahendid

Järvamaa inimestele soodustingimustel müü-
davate ja laenutatavate abivahendite maksumuse
kogusumma moodustas 2002. a. 896 338 krooni,
sellest finantseeris Järva Maavalitsus 731 974

krooni ja inimesed ise osalesid abivahendite eest
tasumisel 164 364 krooni ulatuses. Kokku kasutas
soodustingimustel laenutatavate ja müüdavate
abivahendite teenust 500 Järvamaa isikut.

Tabel 4 annab ülevaate abivahendite maksumu-
sest ja finantseerimisest firmade lõikes.

• Tabel 4. Abivahendite maksumus ja finantseerimine firmade lõikes Järvamaal 2002. a.

Firma	Abivahendite kogumaksumus			sellest maksis Järva Maavalitsus						
	kokku	sealhulgas		kokku	% kogumaksumusest	sealhulgas		sealhulgas abivahendid lastele		
		müüdav	laenutatavad			müüdav	laenutatavad	kokku	sealhulgas	
									müüdav	laenu- tatavad
AS "Gadox"	322 762	322 762		278 107	86	278 107		65 204	65 204	
Eesti Ortoosikeskuse OÜ	16 989	16 989		9 976	59	9 976		9 976	9 976	
Elva Haigla MTÜ	14 200	14 200		9 000	63	9 000		7 740	7 740	
Kuulmisrehabilitatsiooni Keskus	128 085	128 085		102 123	80	102 123		20 763	20 763	
Medical Hulgi AS	60 008	60 008		35 000	58	35 000		5 747	5 747	
OÜ Invaru	221 830	45 076	176 754	179 160	81	40 081	148 624	63 037	21 283	41 754
OÜ Ooptek NRK	15 450	7 450	8 000	13 905	90	6 080	7 200	4 005	4 005	
OÜ Ortopeediakeskus	21 370	21 370		19 128	90	19 128		17 329	17 329	
RV Ortopeedia OÜ	10 752	10 752		9 677	90	9 677		9 677	9 677	
SA TÜ Kliinikumi Kõrvakliinik	66 442	66 442		59 798	90	59 798		53 278	53 278	
Tallinna Keskhaigla	18 450	18 450		16 100	87	16 100				
Kokku	896 338	711 584	184 754	731 974	82	585 070	155 824	256 756	215 002	41 754

Rehabilitatsiooniteenused puuetega lastele

2002. a. koostati Järvamaa puuetega lastele 36 isikliku sotsiaalse rehabilitatsiooni plaani kogu-
maksumusega 14 400 krooni. Lisaks ostis Järva Maavalitsus 37 puudega lapsele rehabilitatsiooni-
teenust 155 235 krooni ulatuses:

- Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus 52 920 krooni
- Lasteaed "Nukitsamees" 10 610 krooni
- Türi Toimetulekukool 67 265 krooni
- AS Järvamaa Haigla taastusraviosakond 6 400 krooni
- OÜ Türi Ujula 13 440 krooni
- Viljandi Lasteabi- ja sotsiaalkeskus 4 600 krooni

Täiskasvanute hoolekandeesutused Järvamaal

- Koeru Hooldekodu – üldhooldusosakond 120 kohta, erihooldusosakond 95 kohta
- Koeru Hooldekodu – psüühiliste erivajadustega inimeste grupikodu Paide linnas 6 kohta
- Aravete Tervise- ja Hooldekeskus – üldtüüpi hoolekandeesutus 16 kohta
- Ahula Sotsiaalne Varjupaik – üldtüüpi hoolekandeesutus 10 kohta
- Järvamaa Lasteabikeskuse päevakeskus – päevakeskus vanuritele kui ka psüühiliste erivajadustega isikutele
- Järva-Jaani Päevakeskus – vanuritele
- Imavere Päevakeskus – vanuritele
- Türi Päevakeskus – psüühiliste erivajadustega inimestele

• Tabel 5. Laste riiklik hoolekanne 01.01.2003

1. Arvelevõetud vanemliku hoolitsuseta lapsi	100
paigutati varjupaika	0
lastekodusse	3
perekondadesse	15
tagasi koju	82
2. Eestkostel olevaid lapsi	56
seatud	9
lõpetatud	18
3. Hooldusel olevaid lapsi	55
sh. riikliku lisatoetusega	9
riikliku toetusega	46
4. Lapsendati	6
sh. uude perekonda	0
lapsendatuid arvel	78
sh. ema/isa abikaasa poolt	46
5. Riiklikul hooldusel olevaid lapsi	44
Järvamaa Lastebikeskuses	20
Koeru Valla Perelastekodus	11
teistes lastekodudes	15
6. Vaidlusi laste üle	329
sh. vanema õiguste äravõtmine	6, lisaks sellele 4 lapse suhtes kohtuasi jätkub
lapse äravõtmine	1
vaidlused laste elukoha ja kasvatamise üle	310
muud vaidlused laste üle	194

• Tabel 6. Lastekodudes olevad Järvamaa lapsed

Omaavalitsus	Järvamaa Lastebi- keskus	Koeru Lastekodu	Teised lastekodud	Kokku
Albu				
Ambla				
Imavere				
Järva-Jaani			2	2
Kabala	2			2
Kareda	2			2
Koeru		8	1	9
Koigi	1	1		2
Lehtse				
Oisu	3			3
Paide linn	7		2	9
Paide vald	1		1	2
Roosna-Alliku			1	1
Türi linn			6	6
Türi vald	4		2	6
Väätša				
Taebla		2		
Kokku	20	11	15	44

9.2. Tervishoid

Maakonnas elas 2002. aasta lõpuks 40 145 inimest, nendest

linnaelanikke	16 511	41%
maaelanikke	23 634	58%

Asustustihedus on 15,30 inimest/km²

Kaugus kõrgema etapi spetsialiseeritud raviasutuseni:

Tallinnas 92 km Tartus 102 km

Kaugus naabermaakondade II etapi haiglateni:

Rapla 65 km; Viljandi 71 km; Jõgeva 74 km; Rakvere 83 km; Pärnu 95 km

• Tabel 7. Tervishoiuvõrk

Tervishoiutöötajad	1999	2000	2001	2002
Arstid	71	70	71	71
sh. perearstid	9	19	21	25
eriarstid	46	45	46	49
Hambaarstid	25	25	25	22
Õendusala töötajad	150	152	146	141

Esmatasand

Maakonnas töötab **25 perearstipraksist** nimistu suurusega 771 kuni 2 094 inimest.

Perearstipraksiseid on 13 omavalitsuse territooriumil 16-st (kuid Paide linna ja valda ning Türi linna ja valda tuleb käsitleda ühtse tervishoiupiirkonnana esmatasandil).

Puudub perearst 1 omavalitsuses (Imavere vald kuulub Koigi perearstipraksisele).

Hambaravi

Maakonnas töötas 31.12.2002. a. **22** hambaarsti, neist 10 Paide linnas, 6 Türi linnas (Türi linna ja valda ning Paide linna ja valda vaadeldakse ühtsete piirkondadena).

Hambaarste ei ole 7 omavalitsuses (Albu, Imavere, Kabala, Kareda, Koeru, Lehtse, Oisu).

Eriarstiabi

Erialad ja avatud voodid

AS Järvamaa Haigla

Sisehaigused	50
Pikaravi	10
Kirurgia	39, sh. 4 intensiivravivoodit (I ja II aste)
Sünnitusabi	12
Günekoloogia	13
Lastehaigused	20

Kokku 144

• Tabel 8. Järva maakond kokku

Voodiprofiil	Voodite arv
Aktiivravi	134
Pikaravi	10

• Tabel 9. Ravivoodite kasutamine

Haigla	Voodipäevade arv				Keskmine ravikestus				Ravitud haigete arv			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
AS Järvamaa Haigla	3645	8 35760	36458	36228	9,09	8,55	8,84	8,3	4010	4045	4128	43645

Ambulatoorne eriarstiabi

• Tabel 10. Põhilise ambulatoorse eriarstiabi osutamise

Eriala	AS Järvamaa Haigla
Naha- ja suguhaigused	+
Naistehaigused	+
Kardioloogia	+
Üldkirurgia	+
Lastehaigused	+
LOR	+
Neuroloogia	+
Psühhiaatria	+
Pulmonoloogia	+
Silmahaigused	+
Taastusravi	+
Uroloogia	+
Traumatoloogia-ortopeedia	+
Vasokirurgia (AS Keila Südamekliiniku arstid)	+
Reumatoloogia	+
Gastroenteroloogia	puudub
Töötervishoid	puudub
Endokrinoloogia	puudub
Allergoloogia	puudub

Ambulatoorset eriarstiabi osutatakse veel järgmistes eraraviasutustes:

Naistehaigused	OÜ LT Mitt
Silmahaigused	OÜ Türi Optika
Hemodialüüs	OÜ Renalis

• Tabel 11. Ambulatoorsed külastused, üld- ja eriarstiabi

Aasta	Külastuste arv				Külastusi 1 inimese kohta			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Elanike arv	42 890	41 284	40 534	40 145				
Üldarstiabi külastusi kokku (perearsti külastusi)	120 618	128 223	121 606	120 856	2,81	3,11	3,00	3,00
Eriarstiabi külastusi kokku	62 947	65 932	61 722	59 809	1,47	1,60	1,52	1,31
AS Järvamaa Haigla	49 730	53 262	50 867	54 605				
OÜ Türi Optika	4 201	4 349	3 793	4 084				
Eranaistearst (FIE Kirt ja OÜ LT Mitt)	7 474	7 579	5 759	OÜ LT Mitt 1 120				
Kõik külastused kokku	183 565	194 155	183 328	180 665	4,28	4,70	4,52	4,50

Kiirabi

Maakonnas osutab kiirabi 2 brigaadi, mis kuuluvad AS Järvamaa Haigla koosseisu.

Maakonna põhjaosa (Lehtse vald ja ca 50% Ambla vallast) kuulub kokkuleppeliselt Tapa Haigla kiirabi teeninduspiirkonda.

• Tabel 12. Kiirabi töö näitajad 1999–2002

	Kokku				Neist traumad				Kutseid 1 inimese kohta			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Täidetud väljakutsed	3 729	3 457	4 004	3 989	602	617	750	592	0,086	0,085	0,099	0,099
Abi saanud inimeste arv	3 729	3 397	39 292	3 929	581	603	732	575				
Ambulatoorne erakorraline abi haiglas	5 493	5 691	6 493	5 485					0,129	0,139	0,160	0,136

TERVISEDENDUSE PROJEKTITÖÖ

Sotsiaalministeerium töötab välja tervisepoliitika ja strateegiad, seadusloome ning kinnitab prioriteetidid. Prioriteetsetes valdkondades töötatakse välja riiklikud programmid ja finantseeritakse tervist edendavaid projekte. 2002. aasta tervisedenduse projektide prioriteediks oli "Turvaline kodukant" ning programmi "Üleriigiline kodu- ja vabaajavigastuste ennetamine" oli võimalik esitada projektitaotlusi. Järvamaalt esitati

maakondlik projekt "Kõige odavam on olla terve – vigastuste ennetamine 2002–2004", mis sai 150 000 krooni. 2002. aastal viidi nimetatud projekti raames läbi 2 laste vigastuste ennetamise ja 2 eakate vigastuste ennetamise maakondlikku seminari ning tehti tuleohutuse näitlik riskianalüüs lasteaedadele. Lisaks eeltoodule oli võimalus osaleda maakonna eakatel tasuta eakate päeval Tartus.

Maakonna tervisedenduse spetsialisti töö tulemusena on maakonnas avatud AIDS-i kabinet, mis asub Järvamaa Haigla ruumides ja kuhu võivad kõik Järvamaa elanikud pöörduda.